

Επίσκοπος Μελιτηνής: Το Βάρος του Σπόρου

/ Γνώμες

Ομιλία στην ευαγγελική περικοπή Λουκά η´ 5-15.

• Επίσκοπος Μελιτηνής Μάξιμος Παφίλης

Εκεί που η γη φαίνεται να περιμένει κάτι, ή ίσως να ξεχνά τα πάντα, εξήλθε ο σπορέας της ευαγγελικής περικοπής. Καμία βοή δεν προμήνυσε τον ερχομό του, ούτε ήχος σάλπιγγας δήλωνε την πράξη, μόνο η κίνηση ενός χεριού σιωπηλού, που διεσκόρπιζε τον σπόρο στην αδιάφορη καρδιά του κόσμου, ως απάντηση σε ερώτημα που ποτέ δεν τέθηκε. Και ο σπόρος, βαρύς όπως οι ζωές των ανθρώπων, έπεφτε. Έπεφτε στο άγευστο χώμα της ψυχής, όπου καμία γλυκύτητα δεν είναι από τη φύση της πλασμένη να ρίξει ρίζα, στον τόπο όπου το βάρος του άδειου χρόνου φαινόταν ανίκητο.

Το πρώτο σπέρμα, αυτό που έπεσε δίπλα στον δρόμο, τι άλλο ήταν παρά λόγος που δόθηκε σε ψυχή λιθόστρωτη, λεία από το πλήθος των διερχομένων; Οι μέριμνες της ζωής, οι φωνές των πολλών, τα πόδια των αδιάφορων πατούσαν εκείνον τον τόπο, ώσπου έγινε σκληρός και ανεπίδεκτος ζωής. Εκεί η καρδιά δεν είναι πλέον αγρός, αλλά δημόσιος δρόμος, όπου κάθε πράξη και κάθε σκέψη εκτίθεται στη δημόσια θέα και στον κοινό μολυσμό και η ιδιαιτερότητα χάθηκε, και το ενδότερο

ιερό βεβηλώθηκε. Και τότε, στην απουσία κάθε προφύλαξης, έρχεται ο πονηρός, όχι ως λιοντάρι που βρυχάται, αλλ' ως τα πετεινά του ουρανού, που φαίνονται αθώα αλλά είναι αρπακτικά, και αφαιρεί αυτό που δεν ρίζωσε εξαιτίας της αναισθησίας. Και η ψυχή ούτε καν αισθάνεται τη δαιμονική κλοπή του σπέρματος, μένοντας στη λίθινη λήθη των βλαστών. Αληθινά, «Ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ» (Ῥωμ. 10, 17), αλλά ποια ακοή μπορεί να υπάρξει σε ψυχή κουφή από τον θόρυβο του κόσμου;

Δεύτερον δε ο σπόρος έπεσε πάνω στην πέτρα, όπου υπήρχε λίγη γη. Εκεί η χαρά ενός φυγαλέου νερού είναι η πρώτη αντίδραση. Ο λόγος, μόλις ακουστεί, ανθίζει γρήγορα όπως ένα εφήμερο άνθος, από την επιπόλαια θερμότητα και όχι από την ενδόμυχη θερμή. Φυτρώνει μεν ο βλαστός, αλλά το βλέμμα του είναι τυφλό, μη δυνάμενο να δει το βάθος από όπου αναδύεται η τροφή. Γι' αυτό ο Κύριος διατύπωσε τον λόγο σε τρίτο πρόσωπο, για να μη φανεί ότι επαινεί τον εαυτό του, αλλά και σε όλους εμάς, αυτούς μετά από αυτόν, να δείξει τον δρόμο της διακονίας. Με έμφαση το εξηγεί αυτό ο Νικηφόρος Θεοτόκης, «ἵνα διὰ τούτου φανερώσῃ, ὅτι καθὼς γεωργὸς ἀληθινὸς ἐστὶν οὐχ ὅστις ἔχει μὲν σπὸρον, ἀλλ' οὐ σπείρει, ἀλλ' ὅστις καὶ ἔχει σπὸρον καὶ σπείρει, οὕτω καὶ διδάσκαλος ἀληθὴς ἐστὶν οὐχὶ ἐκεῖνος, ὅστις ἔχει μὲν τὴν δύναμιν τοῦ διδάσκειν, ὅμως οὐ διδάσκει, ἀλλ' ὅστις ἔχων τῆς διδασκαλίας τὸ χάρισμα, πράγματι καὶ ἀληθείᾳ διδάσκει».[1] Αυτή η χωρίς ρίζες ευσέβεια τρέφεται από την αυταρέσκεια, αλλ' όταν ο καύσωνας του πειρασμού ανατείλει, όταν ο ήλιος της δοκιμασίας καίει ανελέητα, η ρίζα, μη έχοντας πού να στραφεί σε βάθος, μη βρίσκοντας την κρυφή υγρασία, αμέσως ξηραίνεται. Και ο γρήγορος θρίαμβος γίνεται οξύτερη απόγνωση, άλλη μία μαρτυρία της ξήρανσης εντός του θριάμβου, όπου η ψυχή γεύεται την έρημο εν μέσω της φαινομενικής άνθησης.

Κι όμως, υπήρχε και η γη που τρέφει τα αγκάθια. Εδώ ο σπόρος ρίζωσε, η γη ήταν γόνιμη, και η υγρασία δεν έλειπε. Αλλά και άλλα συνυπήρχαν, ισχυρότερα από εκείνον, αρχαιότερα σε εκείνη τη γη. Οι μέριμνες του αιώνας τούτου, όπως αγκάθια που πνίγουν το φως, περιέπλεξαν τον τρυφερό βλαστό, αποστερώντας τον από τον αέρα της ελευθερίας. Η απάτη του πλούτου, ρίζα πικρή και αδηφάγος, απομύζησε όλη τη δύναμη από τη γη, αφήνοντας τον λόγο άτροφο. Οι ηδονές της ζωής, άνθη φαινομενικά ευχάριστα αλλά στην πραγματικότητα δηλητηριώδη, επισκίασαν το φως του ηλίου, και ο λόγος πνίγηκε. Πώς μπορεί ο λόγος του Θεού, ο «ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς» (Ἰωάν. 6, 51), να τραφεί σε καρδιά μοιρασμένη, σε τόπο όπου το πνεύμα δουλεύει σε πολλούς κυρίους; Ο καρπός ήταν κοντά, η ελπίδα σχεδόν φαινόταν, αλλ' η τελεσφορία εμποδίστηκε. Ο τάφος των ηδονών έγινε και τάφος του λόγου. Εκείνη η σιωπή, η δαγκωμένη σιωπή, είναι η τραγικότερη όλων, διότι είδε την αλήθεια και την αρνήθηκε για χάρη των σκιών,

προτιμώντας την ευμάρεια της φυλακής αντί του πόνου της αναστάσεως.

Τέλος δε, μετά τον δρόμο, την πέτρα, και τα αγκάθια, υπήρχε και η καλή γη. Ποια είναι όμως όντως η καλή γη; Άραγε η αναμάρτητη, η καθαρή, η απαθής; Ίσως όχι τόσο απλά. Η καλή γη είναι η γη που έχει επίγνωση του βάθους της, αυτή που ομολόγησε τη δίψα της, η γη που έχει μάθει μέσα από πολλούς χειμώνες ότι η ζωή φυτρώνει από τον θάνατο. Είναι η καρδιά που έμαθε τη γόνιμη υπομονή, που δεν ζητά τους γρήγορους θριάμβους, αλλά δέχεται τον σπόρο με σιωπή και τον τρέφει μέσα στην αφανή εργασία του σκότους, μέσα στην ακαταμάχητη προσευχή. Εδώ, ο λόγος δεν γίνεται γνώση, γίνεται ζωή και πράξη μεταμορφωτική. Σε τέτοιες ψυχές δεν υπάκουαν όλοι, όπως λέγει ο θείος Γρηγόριος ο Παλαμάς, «φιλήκοοι μὲν γὰρ καὶ φιλοθεάμονές ἔσμεν ἅπαντες, φιλάρετοι δὲ οὐχ ἅπαντες· πρὸς μὲν γὰρ τὸ ποθεῖν εἰδέναι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ σωτήρια πεφύκαμεν ἅπαντες· [...] Πρὸς δὲ τὸ εἰς ἔργον ἄγειν τοὺς λόγους, ἢ καὶ πίστιν ἐξ αὐτῶν καρποῦσθαι λυσιτελοῦσαν, εὐγνωμοσύνης δεῖ καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως, ἥτις οὐ ῥαδίως εὐρίσκεται».[2] Αυτή η αγαθή προαίρεση είναι το βαθύ άροτρο που ανοίγει τη γη. Αυτή είναι η μετάνοια, η αδιάκοπη στροφή προς τον Σπορέα. Και ο εκατονταπλάσιος καρπός δεν είναι ανταπόδοση αρετής, αλλά το φυσικό αποτέλεσμα της κοινωνίας του σπόρου με τη γη, του Θεού με τον άνθρωπο σε μυστήριο άφατο.

Έτσι, ο σπορέας διασχίζει πάντοτε τον κόσμο, και ο σπόρος πέφτει παντού, αδιακρίτως, όπως ο ήλιος που ανατέλλει σε θάλασσες και στεριές. Η κρίση δεν βρίσκεται στον σπόρο, αλλ' στη γη. Και ο λόγος του Θεού είναι ένας και αδιαίρετος, αλλ' οι καρδιές των ανθρώπων είναι μυριάδες και διάφορες. Και μένει το βάρος της αποτυχίας γι' αυτούς που δεν καρποφόρησαν, ως αιώνια υπενθύμιση της πέτρας του θανάτου της ρίζας. Αντιθέτως, ο καρπός της άδολης γης γίνεται τροφή και ευλογία, σιωπηλή μαρτυρία ότι και στον ελάχιστο σπόρο του τυφλού φωτός κρύβεται η Βασιλεία των Ουρανών, περιμένοντας εκείνη τη γη την έτοιμη να πεθάνει για να τον ζωοποιήσει.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση με την προϋπόθεση αναφοράς του ονόματος του συγγραφέα, Επισκόπου Μελιτηνής Μαξίμου Παφίλη.

[\[1\] Νικηφόρος Θεοτόκης](#), *Κυριακοδρόμιον, ἥτοι Ἑρμηνεία καὶ μετ' αὐτὴν ἠθικὴ ὁμιλία εἰς τὰ κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ἐν ταῖς ἀγίαις τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐκκλησίαις ἀναγινωσκόμενα Εὐαγγέλια*, τ. 2 (Ἐν Ἀθήναις: Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἀνδρέου Κορομηλά, 1840), 34.

[\[2\] Γρηγόριος Παλαμᾶς](#), *Τὰ Εὐρισκόμενα Πάντα*, ἐν *Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca*

, ἐπιμ. Jacques-Paul Migne, τ. 151 (Paris: J.-P. Migne, 1865), 116.